

szabályozottságot követeli és individualizmusból, amely az egyéni szabadságot és eredetiséget hirdeti. Napjainkban két irány küzd egymással: a konzervatívok az intellektuális szellemet fogadják el igazán franciának és azt akarják visszaállítani és a pacifisták, akik úgy látják, hogy a francia nép a jövőben akkor lesz nagy, ha még idealistább, még romantikusabb lesz.

Hogy a két irány közül melyik győz majd, ki tudná megmondani? A pacifisták a forradalom által megkezdett fejlődést akarják továbbvezetni, mellettük szól tehát a már megkezdett folyamat nehézségi ereje, amelyet nehéz megállítani. Ezek az eszmék kiművelt talajra találnak a francia népben. Flaubert rajzolta meg a francia kispolgár képét Homais úrban, a vidéki patikusban. Ebben a félművelt emberben élnek azok a frázisok, amelyeket szabadságról, egyenlőségről és testvériségről hallott; ki-kitör a klerikalizmus átkos zsarnoksága ellen és azt hiszi, a francia korteskedésnek ezek az agyoncsépeelt jelszavai mentik majd meg hazáját. Franciaországban sok Homais úr van. Azonkívül a francia népbe már több, mint egy évszázad óta nevelik bele ezt a gondolatot, hogy a nemzet legnagyobb dicsősége az, hogy a népek élén halad, a legbátrabb újító, forradalmár nép. Ahol nemzeti erény a forradalom, ott nem nehéz beleheccelni a tömeget, hogy versenyezzék Oroszországgal.

A másik irány az egyetemi ifjúságban találta meg a közönségét. Nagy kérdés, hogy azok a verekedések, amelyek ma a «Quartier Latin»-ben, az egyetemi negyedben folynak, nem nőnek-e majd meg súlyukban, ha majd ez a nemzedék elfoglalja a vezető helyeket, amelyek iskolázottságánál fogva megilletik.

Hogy melyik irány győz majd, nem tudhatjuk, de az bizonyos, hogy a franciák ismerik bajaikat és nem várják mástól a megoldást. Nálunk szokás — talán még a háború hagyománya — a franciákról, mint pusztuló, haldokló népről beszélni. Bajok, nehéz helyzetek, problémák vannak náluk, de halálról beszélni nem lehet.

Fábián István.

A TEJÚTON.

*A csillag csak csillag marad,
bár fényét szempár fel sem issza!
S ha útja égmezőn halad
az Úristen szeme alatt,
úgy nincs erő, mely hívja vissza!
S bár ködbe vész az ég határán
mirjádnyi társ közt s mégis árván,
azért ne sóhajtsatok érte:
Isten volt, ki útját kimérte,
hogy mindig égmezőn haladjon,
szemek elől rejtett maradjon
s ha csak magának is — ragyogjon! ...*

Ivánffy Tamás.